

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
15 mei 2019
Ons kenmerk
TLE/U201900363
Lbr. 19/038
Telefoon
073-3738393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Voortgang samenwerken aan water

Samenvatting

Met deze brief informeren wij u over de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen. In 2011 hebben Rijk, IPO, UvW, Vewin en VNG het Bestuursakkoord Water (BAW) gesloten. De afspraken in dit akkoord gaan over de beperking van de stijging van de kosten, het vergroten van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid in de waterketen. De uitwerking vindt plaats in 49 regio's.

In de meeste regio's werken gemeenten en waterschappen met de drinkwaterbedrijven voorspoedig samen aan het behalen van de gestelde doelen. De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2019 €381 miljoen. Dit is 107% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is daarom dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen door gemeenten en waterschappen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien) en milieukwaliteitseisen (Europese Kaderrichtlijn Water).

De afspraken en doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2019 zitten we achterin de 'tweede helft'. De aandacht is gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen, die met name de kwaliteit van dienstverlening en de personele kwetsbaarheid raken.

Aan de leden

Datum

15 mei 2019

Ons kenmerk

TLE/U201900363

Lbr. 19/038

Telefoon

073-3738393

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Voortgang samenwerken aan water

Geacht college en gemeenteraad,

Jaarlijks brengt de landelijke projectorganisatie 'Samenwerken aan Water' de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen in beeld. Dit is één van de landelijke afspraken uit het Bestuursakkoord Water van 2011. Deze afspraken hebben betrekking op de beperking van de stijging van de kosten, het verhogen van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid. De resultaten zijn positief.

Uit de voorjaar 2019 gehouden inventarisatie blijkt opnieuw dat gemeenten en waterschappen samen met de drinkwaterbedrijven met overtuiging samenwerken en goede vooruitgang boeken met het halen van de gestelde doelen. De samenwerking levert forse besparingen op. In het vervolg van deze ledenbrief gaan we uitgebreid in op de resultaten van deze inventarisatie.

Landelijk beeld van de voortgang en het resultaat (voorjaar 2019)

Bijlage 1 bevat een factsheet van de regio's en drinkwaterbedrijven. De factsheet beschrijft de vooruitgang in de regio's van de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en de verbetering bij de drinkwaterbedrijven.

Gematigde lastenontwikkeling

In het Bestuursakkoord Water (BAW) is een gematigde lastenontwikkeling afgesproken voor huishoudens en bedrijven. De lastenontwikkeling is in beeld gebracht langs twee invalshoeken: ten eerste de opbrengst van de rioolheffing en de zuiveringsheffing ten opzichte van de prognose bij autonome ontwikkeling (het basisscenario) en bij meer intensieve samenwerking en ten tweede de ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven.

De factsheet maakt duidelijk dat de *opbrengsten uit de riool- en zuiveringsheffing* in de periode 2010 t/m 2018 zeer duidelijk onder de prognoses blijven (zie figuren 1 en 2 van bijlage 1). Hetzelfde geldt voor de *kosten van de drinkwaterbedrijven* (zie figuur 3 bijlage 1). Het beeld is zeer positief. Kunnen we nog meer doen, dan zetten we daar onze schouders onder.

Uit de *ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven* blijkt dat de lasten in de waterketen voor meerpersoonshuishoudens in 2019 met 0,7% (huur) tot 1,0% (koopwoning) dalen ten opzichte van 2018. De lastenontwikkeling blijft daarmee dit jaar ruim onder de inflatie (prognose 2,3%). De positieve ontwikkeling van de lasten is voor een belangrijk deel het gevolg van de succesvolle samenwerking. Deze komt tot uitdrukking in beleidsmatige keuzes, efficiencymaatregelen in de bedrijfsvoering (o.a. belastingheffing en centrale ondersteuning) en ook steeds vaker het optimaliseren van investeringen.

Doelrealisatie kosten

De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2018 €380 miljoen. Dit is 100% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020, zoals vastgelegd in het BAW. De verwachting voor 2020 is dat nagenoeg alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien). Drinkwaterbedrijven hebben het doel van €70 miljoen kostenbesparingen reeds bereikt. Zij hebben €168 miljoen aan kostenbesparingen gerealiseerd. Dit is 240% van €70 miljoen. Deze uitkomsten moeten we, ondanks nieuwe ambities, vast zien te houden in 2020.

Doelrealisatie kwaliteit en kwetsbaarheid

Met betrekking tot de professionaliteit van dienstverlening (kwaliteit) geldt dat waterschappen en gemeenten nu gemiddeld 76% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Uit het kaartbeeld (zie bijlage 1) blijkt dat verschillende regio's redelijk op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren. Voor drinkwaterbedrijven is de gemiddelde realisatie 88%. Ten aanzien van de kwetsbaarheid geldt dat de regio's gemiddeld 70% hebben gerealiseerd terwijl dit voor drinkwaterbedrijven gemiddeld 90% is. Aandachtspunt bij de interpretatie van de geschetste kaarten (figuren 6 t/m 10, bijlage 1) is dat de relatieve vooruitgang van de regio in beeld gebracht is ten opzichte van de eigen doelstelling zoals gerapporteerd in 2014. Op koers liggen bij een zeer hoge ambitie scoort slechter in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen op een laag gestelde ambitie. Deze kaarten moeten daarom worden gelezen met de blik op de uitgangspositie in 2014 (zoals opgenomen in figuur 5, bijlage 1).

Meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven

De regionale samenwerking tussen gemeenten en waterschappen gebeurt op verschillende manieren. Het intensief samenwerken in projecten en op het vlak van kennisdeling vormt de gemene deler in alle regio's. De netwerk- en programmaorganisaties blijven de meest gekozen varianten (figuur 11, bijlage 1).

De 'tweede helft' van de samenwerking (periode 2016-2020)

De afspraken en doelstellingen uit het BAW zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2019 zitten we achterin de 'tweede helft'. De beoogde besparing op de jaarlijkse kosten zal met onze inspanningen in 2020 worden gerealiseerd. Door de krachten te blijven bundelen is het mogelijk om zelfs extra besparingen te realiseren. Voor nu is het ook van belang om ons te richten op de realisatie van de andere doelen: het vergroten van de kwaliteit van dienstverlening en het verminderen van de personele kwetsbaarheid. In de Aanvullende afspraken op het Bestuursakkoord water van 31 oktober 2018, hebben we afgesproken hier gezamenlijk de schouders onder te zetten. Met het vizier op de samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven zijn enkele gerichte afspraken overeen gekomen. De eerste helft van 2019 is gebruikt voor de nadere uitwerking en het oppakken van deze initiatieven door de regio's. In deze periode vonden ook de waterschapsverkiezingen plaats, waardoor vanaf mei 2019 nieuwe bestuurlijke trekkers namens de waterschappen in de regio zullen aantreden.

De Staat van Ons Water

In 'De Staat van Ons Water' van de Minister van IenW aan de Tweede Kamer staat de voortgang van de afspraken in het BAW. Dit rapport wordt woensdag 15 mei 2019 (de derde woensdag in mei is het Verantwoordingsdag) naar de Tweede Kamer gestuurd. Informatie over de waterketen zal na 15 mei te vinden zijn in een bijlage op de website www.onswater.nl.

Bijeenkomsten en netwerk, community, website

Hoewel de regio's al hele goede resultaten hebben behaald, blijven we als koepels in de komende jaren de regio's ondersteunen en stimuleren. VNG, UvW en Vewin organiseren hiervoor diverse activiteiten. Met de activiteiten willen we de onderlinge dialoog blijven stimuleren en met elkaar het gesprek blijven aangaan over de uitdagingen om de regionale uitvoeringsplannen concreet in de praktijk te brengen. Op de website van het landelijk project www.samenwerkenaanwater.nl vindt u de actualiteit en achtergronden, goede voorbeelden en interactie via sociale media (#samenwaw). Ook wordt expliciet aandacht besteed aan de bezoeken die door het kernteam Samenwaw sinds de zomer van 2018 aan diverse regio's worden gebracht om in collegiaal overleg informatie met elkaar te delen. Hoe kijkt de regio aan tegen de laatste stappen tot en met 2020? En de periode daarna?

Bestuurlijke bijeenkomst op 4 oktober 2019

Voor de bestuurlijke trekkers, directeurs van drinkwaterbedrijven en andere geïnteresseerde bestuurders organiseert de landelijke projectorganisatie jaarlijks een bestuurdersbijeenkomst. Deze zal op 4 oktober op een centrale locatie worden gehouden, waarbij nu ook de ambtelijke trekkers van de regio's welkom zullen zijn.

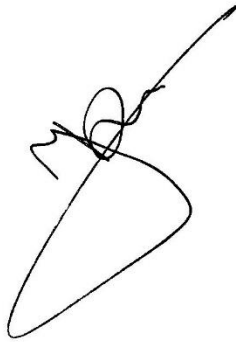
Afronding en feestelijke bijeenkomst eind 2020

De financiële doelmatigheid wordt gemeten langs een aantal sporen. Jaarlijks wordt gerapporteerd over de ontwikkeling van de kosten o.b.v. cijfers van het CBS. Daarnaast brengen we de doelmatigheidswinst in de praktijk in beeld. Eens per drie jaar vindt een benchmark plaats waarmee we een uitgebreide rapportage opstellen. De laatste benchmark vindt plaats in 2020. Deze rapportage beschouwen we tevens als eindrapportage waarmee het verantwoordingstraject zal worden afgerond. Het behalen van de doelen viëren we gezamenlijk aan het eind van 2020.

Meer informatie

Voor meer informatie over de voortgang kunt u contact opnemen met Bert van Vijfeijken. Hij is bereikbaar op het telefoonnummer (070) 3738393 of per e-mail: bert.vanvijfeijken@vng.nl .

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop with a smaller loop above it and a long, sweeping stroke extending upwards and to the right.

J. Kriens
Algemeen directeur